

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8SŽi/15/2013
Identifikačné číslo spisu:	1012201328
Dátum vydania rozhodnutia:	03.07.2014
Meno a priezvisko:	CSc., JUDr. Eva Babiaková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1012201328.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne obchodnej spoločnosti POHOTOVOST', s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, zastúpenej advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s. r. o., so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421, proti žalovanému Krajskému súdu v Bratislave, so sídlom v Bratislave, Záhradnícka 10, o preskúmania rozhodnutia žalovaného z 20. júna 2012, sp. zn. Spr. 6177/12, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 13. júna 2013, č. k. 1S/175/2012-54, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 13. júna 2013, č. k. 1S/175/2012-54, p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Uznesením z 13. júna 2013, č. k. 1S/175/2012-54 Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) zastavil konanie, v ktorom žalobkyňa prostredníctvom svojho právneho zástupcu žalobou osobne podanou na krajskom súde sa domáhala zrušenia ňou napadnutého rozhodnutia. Dôvodom zastavenia konania bolo nezaplatenie súdneho poplatku zo strany žalobkyne. Krajský súd s odvolaním sa na § 5 ods. 1 písm. a/, § 8 ods. 1, § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „ZSP“) a položku 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov ZSP poukázal, že zo súdneho spisu vyplýva, že žalobkyňa bola vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku 66 € výzvou sp. zn. 1S/175/2012 zo dňa 17. apríla 2013.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 246c O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, nakoľko konanie vo veci bolo zastavené.

Proti tomuto uzneseniu žalobkyňa podala odvolanie a žiadala uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Namietala, že výzva na zaplatenie súdneho poplatku neobsahuje predpísané náležitosti, nakoľko jej chýba odôvodnenie. Z tohto dôvodu je výzva nepreskúmateľná. S poukazom na § 205 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v

spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ O.s.p. a § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p., jej bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom. Namietala dôvody zastavenia konania, pričom zotrvala na svojom stanovisku uvedenom už v jej podaní, označenom ako odvolanie proti výzve na zaplatenie súdneho poplatku. Tvrdila, že podľa položky č. 10 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov spoplatneniu podlieha len podanie návrhu (žaloby) na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu, ktorý je orgánom verejnej správy. Podľa názoru žalobkyne však žalovaný nie je orgánom verejnej správy, preto ani jeho rozhodnutie nie je rozhodnutím orgánu verejnej správy. Uviedla, že § 19 ods. 4 zákona o slobode informácií rozšíril právomoc všeobecných súdov na preskúmanie zákonnosti rozhodnutí podľa § 16 až § 19 cit. zákona aj na orgány verejnej moci. Nedošlo však k zmene sadzobníka súdnych poplatkov. Namietala postup krajského súdu. Zastáva názor, že krajský súd nie je oprávnený svojvoľne rozširovať okruh úkonov, podliehajúcich súdnemu poplatku.

Žalovaný sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné.

Podľa § 1 ZSP poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry (ďalej len „poplatkový úkon“) uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „sadzobník“), ktorý tvorí prílohu tohto zákona.

Podľa položky 10 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov (časť I. poplatky vyberané v občianskom súdnom konaní) z návrhu na preskúmať zákonnosť rozhodnutia orgánu verejnej správy na základe žaloby, ak v písmenách b/ až d/ nie je ustanovené inak, je súdny poplatok 66 €.

Odvolací súd zistil, že žalobou podanou na Krajskom súde v Bratislave sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo dňa 26. júna 2012, sp. zn. Spr 6177/12, ktorým žalovaný potvrdil prvostupňové rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I. zo dňa 28. mája 2012, sp. zn. Spr 6092/2012. Prvostupňovým rozhodnutím bola zamietnutá žiadosť žalobkyne o sprístupnenie informácie podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“).

Vo vzťahu k odvolaciemu dôvodu - povinnosti zaplatiť súdny poplatok za žalobu - je s ohľadom na spôsob argumentácie žalobkyne potrebné sa primárne zaoberať jej námietkou týkajúcou sa postavenia krajského súdu, resp. súdu ako povinnej osoby podľa zákona o slobode informácií.

Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) definuje povinné osoby ako „orgány verejnej moci“, ktoré majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku; podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon (čl. 26 ods. 5). Verejnou mocou je taká moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkované. Subjekt, o ktorého právach alebo povinnostiach rozhoduje orgán verejnej moci, nie je v rovnoprávnom postavení s týmto orgánom a obsah rozhodnutia tohto orgánu nezávisí od vôle subjektu. Verejnú moc vykonáva štát predovšetkým prostredníctvom orgánov moci zákonodarnej, výkonnej a súdnej a za určitých podmienok ju môžu vykonávať aj prostredníctvom ďalších subjektov. Kritériom pre určenie, či iný subjekt koná ako orgán verejnej moci, je skutočnosť, či konkrétny subjekt rozhoduje o právach a povinnostiach iných osôb a tieto rozhodnutia sú štátnou mocou vynútiteľné, či môže štát do týchto práv a povinností zasahovať (uznesenie Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej republiky sp. zn. I. ÚS 191/92 z 9. júna 1992).

Pojem verejná moc je širokým pojmom zahŕňajúcim tak orgány zákonodarnej, výkonnej aj súdnej moci.

Preto čl. 26 ods. 5 ústavy vychádza zo širokej koncepcie povinných osôb, ktoré bližšie špecifikuje § 2 zákona o slobode informácií tak, že ide o:

- štátne orgány, obce, vyššie územné celky, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu ich rozhodovacej činnosti,
- právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona,
- právnické osoby založené povinnými osobami uvedenými vyššie,
- iné právnické osoby a fyzické osoby podľa osobitného zákona.

Pod pojmom verejná správa rozumieme určitý druh činnosti alebo inštitúciu, ktorá verejnú správu vykonáva. V prvom prípade ide o materiálnu definíciu a v druhom prípade definíciu správy z hľadiska formálneho. Z materiálneho hľadiska je verejná správa činnosťou štátnych alebo iných verejných inštitúcií, ktorá svojím obsahom nie je činnosťou zákonodarnou ani súdnou (Hendrych, D. a kol. Správni právo. Obecná časť. 5., rozšírené vydanie. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 6-7).

Na konanie podľa zákona o slobode informácií sa použijú ustanovenia správneho poriadku, pokiaľ zákon o slobode informácií neustanovuje inak (§ 22 ods. 1 zákona o slobode informácií). Správny poriadok v § 1 ods. 2 definuje správne orgány ako štátne orgány, orgány územnej samosprávy, orgány záujmovej samosprávy, fyzické osoby alebo právnické osoby, ktorým zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy. V predmetnej právnej veci je oblasťou verejnej správy, v ktorej je rozhodované, správa na úseku práva na prístup k informáciám.

Podľa čl. 141 Ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné sudy. Súdnictvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov.

Podľa čl. 143 ods. 1 Ústavy sústavu súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky a ostatné sudy.

Podľa čl. 142 ods. 1 Ústavy sudy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; sudy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“) pri výkone súdnictva sudy v Slovenskej republike:

- a) prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci podľa predpisov o občianskom súdnom konaní (ďalej len „občianskoprávne veci“),
- b) prejednávajú a rozhodujú trestné veci podľa predpisov o trestnom konaní (ďalej len „trestnoprávne veci“),
- c) konajú a rozhodujú o žalobách alebo o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam, zásahom, iným opatreniam alebo nečinnosti v oblasti verejnej správy, rozhodujú o zákonnosti rozhodnutí a postupu orgánov verejnej moci a o ochrane pred nezákonným zásahom alebo opatrením orgánu verejnej moci, v prípadoch ustanovených zákonom rozhodujú vo volebných veciach, vo veciach referenda a vo veciach politických strán a hnutí, ak tak ustanoví zákon, a v ďalších veciach, ak to ustanovuje zákon (ďalej len „správne veci“),
- d) rozhodujú v ďalších veciach ustanovených zákonom, právne záväzným aktom Európskych spoločenstiev a Európskej únie alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Podľa § 2 ods. 2 zákona o súdoch sudy vykonávajú aj inú činnosť súvisiacu s ich právomocou, ak tak ustanoví zákon, právne záväzný akt Európskych spoločenstiev a Európskej únie alebo medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Súdu však môžu vyplývať povinnosti konať a rozhodovať aj v iných oblastiach, ako je realizácia súdnej moci, a na základe iných právnych predpisov než Občianskeho súdneho poriadku či Trestného

poriadku. O taký prípad ide aj v predmetnej právnej veci. Súdny tiež môžu vystupovať ako správne orgány, keď konajú v iných veciach, než podľa menovaných kódexov. Ide najmä o prípady jednak smerom dovnútra súdu (správa súdu ako takého), a jednak navonok, kedy súdy vybavujú podnety, žiadosti, návrhy či sťažnosti fyzických a právnických osôb, ktoré nie sú podaniami v súdnom konaní.

Oblasť slobodného prístupu k informáciám je súčasťou verejného práva, v tomto prípade správneho práva. Súdny v oblasti rozhodovania v rámci správneho práva nemajú postavenie súdneho orgánu, ale orgánu verejnej správy. V tomto prípade nemožno brať ohľad na to, že žalovaný má vo svojom názve slovo „súd“, pretože orgán v oblasti verejnej správy na úseku práva na prístup k informáciám, ktorý koná a rozhoduje o sprístupnení alebo nesprístupnení informácie, ktorú má alebo nemá vo svojej dispozičnej sfére, podľa zákona o slobode informácií je správnym (administratívnym) orgánom. V tomto prípade je odlišujúcim kritériom medzi súdom a správnym orgánom kompetencia: kým súd koná v rámci kompetencie podľa čl. 141 - čl. 148 ústavy, správny orgán koná o sprístupnení alebo nesprístupnení informácie podľa zákona o slobode informácií.

Túto skutočnosť zdôrazňuje aj to, že o sprístupnení alebo nesprístupnení informácie nerozhodujú jednotliví sudcovia, resp. senáty súdu v rámci svojej rozhodovacej činnosti, ale o sprístupnení alebo nesprístupnení informácií v zmysle zákona o slobode informácií rozhoduje správa súdu.

S prihliadnutím na § 1 ods. 2 správneho poriadku, § 244 ods. 2 O.s.p. a § 2 zákona o slobode informácií je pre účely vybavenia žiadosti o sprístupnenie informácie podľa zákona o slobode informácií možné krajský súd vidieť ako inú právnickú osobu, ktorá v oblasti verejnej správy rozhoduje o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb, a teda ako orgán verejnej správy v zmysle jeho definície pre účely správneho súdnictva.

Preto aj právoplatné rozhodnutie žalovaného ako rozhodnutie vydané právnickou osobou, ktorej zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb, vydané v správnom konaní, je preskúmateľné súdom v správnom súdnictve podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku „Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov.“ Takéto rozhodnutie totiž je, a to berúc do úvahy základnú funkciu a postavenie všeobecných súdov v Slovenskej republike, rozhodnutím správneho orgánu v zmysle § 244 ods. 3, § 244 ods. 2 O.s.p.

Konanie o tejto žalobe je následne spoplatnené podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov ako návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy na základe žaloby, ak v písmenách b/ až d/ nie je ustanovené inak, vo výške 66 €. Nič na tom nemení ani nie práve vhodne zvolená formulácia jednotlivých položiek sadzobníka súdnych poplatkov, ktoré sa svojím označením nezhodujú s označením jednotlivých konaní podľa O.s.p.

Krajský súd postupoval podľa názoru najvyššieho súdu správne, keď žalobkyňu vyzval výzvou na zaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu vo výške 66 Eur podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov (č. l. 20). Žalobkyňa bola poučená, že ak nebude poplatok v určenej 10-dňovej lehote zaplatený, súd konanie podľa § 10 ods. 1 ZSP zastaví.

Právny zástupca žalobkyne výzvu prevzal 24. apríla 2013. Najvyšší súd dáva žalobkyni do pozornosti celé ustanovenie § 10 ZSP, ktoré rozlišuje medzi výzvou na zaplatenie súdneho poplatku a uznesením na zaplatenie súdneho poplatku. Ide o dva inštitúty odlišné svojou formou, podmienkami a následkami nezaplatenia súdneho poplatku na základe nich.

Výzva na zaplatenie súdneho poplatku (§ 10 ods. 1 ZSP) je poplatníkovi zasielaná v prípade nezaplatenia súdneho poplatku splatného podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania; následkom nezaplatenia súdneho poplatku je zastavenie konania. Účelom výzvy nie je uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok, ale upozornenie na jej nesplnenie. Sama povinnosť vyplýva zo zákona a je podmienkou pre to, aby súd mohol pokračovať v konaní. Výzva na zaplatenie súdneho poplatku teda nie je rozhodnutím,

neukladá sa ňou povinnosť účastníkovi konania, a nevzťahujú sa na ňu požiadavky kladené na obsahové a formálne náležitosti rozhodnutia (uznesenia).

Na druhej strane uznesením (§ 10 ods. 2 ZSP) na zaplatenie súdneho poplatku sa účastníkovi ukladá povinnosť zaplatiť súdny poplatok. Jeho vydanie je zákonom taxatívne obmedzené na prípady, kedy:

- už súd začal konať vo veci samej,
- vznikla poplatková povinnosť poplatníkovi, ktorému súd ustanovil opatrovníka, pretože nie je známy jeho pobyt, alebo sa mu nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine,
- došlo k rozšíreniu návrhu alebo podaniu vzájomného návrhu v tej istej veci potom, ako začal konať vo veci samej,
- ide o opravný prostriedok proti rozhodnutiu správnych orgánov,
- žiada zaplatenie poplatku vo výške odporujúcej úprave podľa tohto zákona,
- vznikla poplatková povinnosť poplatníkovi podaním návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Uznesenie, ktorým sa vyrubuje súdny poplatok, je teda vydávané v prípadoch, kedy súdu zo zákona vyplýva povinnosť o návrhu konať bez ohľadu na zaplatenie súdneho poplatku, alebo kedy došlo k situácii, že súd napriek nezaplatenému súdnemu poplatku konanie nezastavil, ale v ňom pokračoval. Ide o prípady, kedy by jednak došlo k neželanému odkladu rozhodnutia, ktoré neznesie odklad (napr. predbežné opatrenie), alebo by prípadná hrozba zastavenia konania nebola efektívna, resp. účelná. Rizikom, ktoré na seba účastník konania preberá v prípade nezaplatenia súdneho poplatku, je možnosť vymáhania („exekúcie“) nezaplateného súdneho poplatku podľa zákona č. 65/2001 Z. z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok v znení neskorších predpisov.

Vzťah medzi zákonom o súdnych poplatkoch a Občianskym súdnym poriadkom je založený na zásade *lex specialis derogat legi generali* (osobitný zákon alebo ustanovenie ruší všeobecný zákon alebo ustanovenie); osobitným zákonom je zákon o súdnych poplatkoch a všeobecným zákonom je Občiansky súdny poriadok. Nebol dôvod, aby krajský súd žalobcu vyzýval uznesením podľa § 10 ods. 2 ZSP, keďže neboli splnené taxatívne podmienky na jeho vydanie. Správne teda žalobkyňu vyzval výzvou podľa § 10 ods. 1 ZSP, ktorej je následkom nezaplatenia súdneho poplatku zastavenie konania. Žalobkyňa teda svojím konaním v rozpore s § 10 ods. 1 ZSP sama spôsobila zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Najvyšší súd zdôrazňuje, že jednotlivé ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch (ale aj iných zákonov vo všeobecnosti) nemožno vykladať izolovane a bez kontextu, a to s akcentom na to, že žalobkyňa je zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, za ktorého koná advokát s právnickým vzdelaním.

Krajský súd preto rozhodol na základe skutkového stavu, ktorý existoval v čase vydania rozhodnutia žalovaného, na základe nezaplatenia súdneho poplatku žalobkyňou, vo veci nevykonal dokazovanie v merite veci, preto ani nenariadil pojednávanie.

Vychádzajúc z uvedených skutočností a citovaných právnych predpisov je postup a rozhodnutie krajského súdu v súlade s § 250b ods. 1, § 250d ods. 3 O.s.p., § 10 ods. 1 ZSP. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave 13. júna 2013, č. k. 1S/175/2012-54 ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1 v spojení s § 250ja ods. 2 O.s.p.).

O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože žalobkyňa nemala v odvolacom konaní úspech a žalovanému náhrada trov konania neprináleží.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.